

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 101/03-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť P. L., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 89/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. L. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 89/00 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 89/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. P. L. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia P. L. advokátovi JUDr. M. B., Advokátska kancelária, P., vo výške 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. S'ťažnosti P. L. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2003 doručená s'ťažnosť P. L., bytom T. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. B., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 89/00 o plnenie z poistnej udalosti.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti uviedol, že návrhom podaným 25. júla 2000 sa domáhal plnenia z poistnej udalosti na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len

„okresný súd“). Z dôvodu nepríslušnosti bol návrh 1. augusta 2000 postúpený krajskému súdu. Výzvou zo 4. januára 2001 bol sťažovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 20. februára 2001 bolo krajským súdom vydané uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľ podal v zákonnej lehote proti tomuto uzneseniu odvolanie z 1. marca 2001 vzhľadom na to, že súdny poplatok uhradil bankovým prevodom. Po doručení bankového výpisu z účtu sťažovateľ zistil, že poukázaná suma mu bola spätne pripísaná na účet. Sťažovateľ po tomto zistení znova poukázal sumu 5 965 Sk.

Podľa sťažovateľa boli postupom krajského súdu porušené jeho základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6, čl. 13 a čl. 14 dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že niekoľkokrát žiadal o vytýčenie termínu pojednávania, a to podaniami z 19. novembra 2001, 20. februára 2002, 24. mája 2002 a 20. januára 2003. Sťažovateľ podal 20. januára 2003 aj sťažnosť predsedníčke krajského súdu na zbytočné prietahy v konaní. Sťažovateľ tvrdí, že mu vznikla morálna ujma nekonaním krajského súdu, a preto žiada aj primerané finančné zadost'učinenie vo výške 300 000 Sk.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa P. L., ... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 36 Cb 89/00-31 bolo porušené.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 2. 2001, sp. zn. 36 Cb 89/00 sa zrušuje.

Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľovi priznáva primerané zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch vo výške 300.000 Sk.

Sťažovateľovi sa priznávajú trovy konania.“

Uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 101/03 zo 16. apríla 2003 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v časti namietajúcej porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy bola sťažnosť odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti a v časti namietajúcej porušenie čl. 13 a čl. 14 dohovoru bola odmietnutá z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom z 26. marca 2003 vyjadrila predsedníčka krajského súdu, v ktorom uvádza, že došlo k zbytočným priet'ahom od nápadu veci až do 4. januára 2001, keď bol navrhovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, a následne od podania odvolania 5. marca 2001 až do vydania uznesenia z 10. marca 2003. Spolu s vyjadrením predsedníčky krajského súdu bol ústavnému súdu doručený aj súdny spis sp. zn. 36 Cb 89/00.

Predsedníčka krajského súdu navrhla listom z 21. mája 2003 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustiť od ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd v predchádzajúcich konaniach opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého v konaní o každom návrhu pred ústavným súdom, v ktorom navrhovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu (inú právnu) ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces z toho dôvodu, že všeobecný súd nekonal spôsobom ustanoveným v zákone, je nevyhnutné, aby boli najprv vyčerpané všetky právne prostriedky ich ochrany, ktoré sú navrhovateľovi dostupné (I. ÚS 1/97, I. ÚS 49/98).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 26/95).

Sťažovateľ využil právne prostriedky, ktorých uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, a 20. januára 2003 podal sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk konanie o plnenie z poistnej udalosti nehodnotí ako zložitú vec.

Pri kritériu „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu prietahov zo strany sťažovateľa.

Dňa 26. júla 2000 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania o plnenie z poistnej udalosti.

Dňa 4. januára 2001 bola sťažovateľovi zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 5. marca 2001 bolo podané odvolanie právneho zástupcu žalobcu (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľa) proti uzneseniu č. k. 36 Cb 89/00-31 z 20. februára 2001 o zastavení súdneho konania.

Dňa 5. apríla 2001 bola krajskému súdu doručená kópia výpisu z účtu žalobcu.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ krajského súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdeniami sťažovateľa, ale aj celkovým priebehom súdneho konania.

Dňa 26. júla 2000 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania o plnenie z poistnej udalosti.

Prípisom z 1. augusta 2000 bola vec postúpená krajskému súdu.

Dňa 31. augusta 2000 došiel spis krajskému súdu.

Dňa 4. januára 2001 krajský súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku a zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanému.

Dňa 17. januára 2001 bolo krajskému súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného k žalobe.

Dňa 2. februára 2001 bola vykonaná kontrola úhrady súdneho poplatku.

Dňa 20. februára 2001 bolo vydané uznesenie krajského súdu č. k. 36 Cb 89/00-31 o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 5. marca 2001 bolo zaslané odvolanie právneho zástupcu žalobcu proti uzneseniu č. k. 36 Cb 89/00-31 z 20. februára 2001.

Dňa 5. apríla 2001 bola krajskému súdu doručená kópia výpisu z účtu žalobcu.

Dňa 10. marca 2003 bolo vydané uznesenie, ktorým sa zrušilo uznesenie krajského súdu č. k. 36 Cb 89/00-31 z 20. februára 2001 o zastavení konania.

Dňa 4. apríla 2003 bol ústavnému súdu doručený spis krajského súdu sp. zn. 36 Cb 89/00 spolu s vyjadrením predsedníčky krajského súdu.

Ústavný súd teda zistil, že nekonaním krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď v období od 31. augusta 2000 (doručenie spisu krajskému súdu) do 4. januára 2001 (výzva na zaplatenie súdneho poplatku), teda 4 mesiace, a v období od 5. marca 2001 (odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania) do 10. marca 2003 (zrušené uznesenie o zastavení konania), teda 24 mesiacov, nevykonal žiaden úkon. Spolu sú prieťahy v dĺžke 28 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 36 Cb 89/00, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľ požadoval primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk. Svoj návrh odôvodnil tak, že podľa jeho názoru priet'ahmi v súdnom konaní mu vznikli nemajetkové straty tým, že zo strany súdnej moci sa mu nedostalo právnej ochrany v prípade rozhodovania o jeho žalobnom návrhu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva a prikázal krajskému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti krajského súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu krajského súdu. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu nevyhovel.

Právny zástupca žiadal ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za dva úkony právnej pomoci po 7 650 Sk a dva režijné paušály po 128 Sk, spolu 15 556 Sk, pričom právny

zástupca vychádzal pri výške stanovenia odmeny z požadovanej sumy primeraného finančného zadosťučinenia 300 000 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právny zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol sčasti vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania krajským súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd je v zásade nevyjadriteľná v peniazoch a je nezameniteľná s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 12 811 Sk.

Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 8 800 Sk (za jeden úkon 4 270 Sk a režijný paušál 128 Sk

za jeden úkon), ktoré ústavný súd zaviazal krajský súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa.

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2003